

***Statenstuk* 2010-462**

Drentse Energie Organisatie (DEO)

Voorgestelde behandeling:

- Statencommissie OGB 12 januari 2011
- provinciale staten op 2 februari 2011
- fatale beslisdatum: 2 februari 2011

Behandeld door opsteller J, van der Heide, telefoonnummer (0592) 365372, e-mail
j.vanderheide@drenthe.nl
Portefeuillehouder: portefeuillehouder T. Klip- Martin

Inleiding

De provinciale doelstellingen met betrekking tot de transitie naar duurzame energieopwekking zijn verwoord in het programma Klimaat en Energie. Deze doelstellingen vormen ook een onderdeel van het Energie Akkoord Noord Nederland en sluiten daarnaast aan bij de nationale doelstellingen. Door provinciale staten is geconstateerd dat de transitie naar een duurzame energieproductie te langzaam op gang komt. Provinciale staten willen versnelling aanbrengen. Vanuit de Statenfracties van de PvdA en GroenLinks is daarom eind 2009 het voorstel gedaan een Drentse Energie Organisatie (hierna DEO) op te richten als vehikel om bovenstaande doelstellingen (versneld) te realiseren. Het college van gedeputeerde staten heeft de motie van provinciale staten omarmd en vervolgens een haalbaarheidsonderzoek uitgevoerd. Het haalbaarheidsonderzoek is opgebouwd uit drie fasen: 1. verkennend draagvlakonderzoek, 2. varianten studie, 3. businessplan.

Uit alle onderzoeksfasen blijkt dat ontzorging met niet-financiële producten veel meerwaarde genereert voor projecten in het kader van duurzame energieopwekking. Het ligt daarom voor de hand dat instrumentarium verder te ontwikkelen. De onderzoeken laten echter ook zien dat een aanvullend en aantrekkelijk financieel instrumentarium vaak randvoorwaardelijk is om de transitie werkelijk op gang te helpen. Uit de verschillende onderzoeken komt naar voren dat dan vooral moet worden ingezet op instrumentarium dat complementair is aan andere financiële producten van zowel markt als publieke partijen. Belangrijke overwegingen voor een initiatief als DEO is dat de provincie, mede vanuit een bezuinigingsopgave, er de voorkeur aan geeft middelen ten behoeve van doelrealisatie meer revolvend in te zetten. Andere overwegingen die zijn meegenomen in de formulering van het businessplan zijn onder andere de robuustheid van projecten en de mate waarin aansluiting kan worden gevonden bij het beleid van de provincie.

Gedurende alle onderzoeksfasen heeft regelmatig afstemming plaatsgevonden met de opdrachtgever: provinciale staten. Daarnaast hebben vier gemeenten, Hoogeveen, Meppel, Assen en Tynaarlo, meegewerkt aan de totstandkoming van het businessplan. De overige gemeenten zijn op de hoogte gehouden via het Drents Klimaat en Energie Overleg (DEKO). Met een select aantal Drentse bedrijven en instellingen, maar ook met een aantal bancaire instellingen en de NOM, zijn gesprekken gevoerd. De inzichten uit deze gesprekken hebben als voeding voor het voorliggende businessplan en dit voorstel gediend. De eventuele oprichting van DEO en het businessplan zijn in het proces voorafgaand aan de thans voorliggende besluitvorming ook besproken met gedeputeerde staten. Tijdens deze gesprekken is over de financiële risico's en de organisatievorm van DEO gesproken. Aanvullend op het businessplan zijn daarom, ten behoeve van de besluitvorming, financiële en organisatorische varianten opgesteld als alternatief voor keuzes zoals deze in het businessplan staan beschreven.

Advies

1. Kennis nemen van het businessplan Drentse Energie Organisatie.
2. Instemmen met het in 2011 starten van een structureel project (tot en met 2020) onder het programma Klimaat en Energie waarmee de doelstellingen van DEO worden gerealiseerd (organisatievariant 5) en waarbij de financiële beoordeling van projecten wordt uitbesteed aan een organisatie met de daarvoor benodigde expertise.
3. Instemmen met het aan het project DEO toekennen van € 1,5 miljoen in 2011, en van 2012-2020 structureel € 3 miljoen (financiële variant 2). Het beschikbare budget kan worden ingezet voor niet-financiële ontzorging en financiële ontzorging door middel van het verschaffen van leningen en garanties.

Beoogd effect

1. Versnelde doelrealisatie duurzame energie doelstellingen Klimaat en Energie (en EANN)
2. Revolverende inzet van financiële middelen waarbij maatschappelijke baten kunnen worden meegewogen in de rendementseis.

Argumenten

1.1. Het project DEO wordt opgezet om de duurzame energietransitiedoelstellingen van de provincie Drenthe versneld mee te helpen realiseren.

Er zijn vele initiatieven in Drenthe die kunnen bijdragen aan deze doelstellingen, toch komt de realisatie van deze projecten nog maar moeizaam tot stand. In de voorbereidingsfase van een mogelijk project DEO blijkt binnen de voorlopige projectenportefeuille dat faciliteren zoals bedoeld in de paragraaf niet-financiële producten veel meerwaarde genereert maar als zodanig onvoldoende is om de ambitieuze doelstellingen (20-20) te halen. In de huidige markt (financiers eisen korte terugverdientijden en hoge rentes) herbergen initiatieven/projecten op het gebied van duurzame energie vaak een onvoldoende financiële basis. Beschikbaar geld (banken, particuliere fondsen) stelt eisen over terugverdientijden en risicoverdeling waaraan vaak (nog) niet kan worden voldaan in de markt van duurzame energievoorziening. Feitelijk zijn de projecten economisch haalbaar maar de condities die worden gesteld door de marktpartijen zijn zodanig dat de levensvatbaarheid van een project de das wordt omgedaan. Het project DEO richt zich op het benutten van de kansen om duurzame energie van de grond te krijgen en het wegnemen van knelpunten die de realisatie van duurzame projecten belemmeren.

1.2. De middelen worden bij voorkeur revolverend ingezet en kunnen opnieuw worden ingezet.

De financiële stimulans die tot heden vanuit het thema klimaat en energie door de provincie werd gegeven betrof hoofdzakelijk subsidie of cofinanciering. Kenmerk van deze inzet van middelen is dat deze eenmalig aan doelrealisatie bijdragen. Door de middelen revolverend in te zetten (binnen de daarvoor afgesproken grenzen van risico's) vloeien middelen uiteindelijk terug waardoor deze opnieuw kunnen worden ingezet voor meer doelrealisatie.

2.1. De maatschappelijke baten kunnen worden meegewogen bij het stellen van een financiële rendementseis aan projecten.

Het unieke karakter van de voorgestelde werkwijze is dat de maatschappelijke baten kunnen worden meegewogen bij het stellen van een financiële rendementseis aan projecten. Hierdoor kan de financiële rendementseis lager zijn dan puur op basis van de financiële overwegingen die private partijen hanteren. Daarmee zijn de producten complementair aan andere financiële producten van zowel markt als publieke partijen. Ervaringen in onder andere de provincies Overijssel, Zeeland en Noord-Brabant hebben geleerd dat duurzame energie projecten versneld tot stand kunnen komen met gunstige financiële regelingen vanuit de publieke sector. Voorbeelden zijn de realisatie van geothermie in de Koekoekspolder, een warmtenet in Terneuzen en een gecombineerd warmtenet met warmte-/koudeopslag in Eindhoven.

2.2. Het project DEO zet middelen bij voorkeur revolverend in, met als doel deze middelen opnieuw voor hetzelfde doel in te zetten.

De financiële middelen worden binnen dit project bij voorkeur revolverend ingezet, zodat de middelen opnieuw voor klimaat & energiedoelstellingen kunnen worden ingezet. Tot nu toe zijn de middelen binnen het programma Klimaat en Energie met name in de vorm van subsidies en cofinancieringen ingezet. Een kenmerk hiervan is dat deze eenmalig aan doelrealisatie bijdragen. Voordeel van dit voorstel om de middelen revolverend in te zetten is dat de middelen opnieuw ingezet kunnen worden.

Uitvoering

Aanvullend op het businessplan zijn, ten behoeve van de besluitvorming, onderstaande financiële en organisatorische varianten opgesteld als alternatief voor keuzes zoals deze in het businessplan staan beschreven.

Financiële varianten

Een belangrijke overweging die bij het formuleren van de financiële producten in het businessplan is meegenomen is dat de provincie, mede vanuit een bezuinigingsopgave, er de voorkeur aan geeft middelen ten behoeve van doelrealisatie meer revolverend in te zetten.
--

1. Basisvariant: zie businessplan.

2. Variant 2:

Basisvariant minus € 10 miljoen Reserve Dynamische Cofinanciering.

3. Variant 3:

Basisvariant waarbij € 10 miljoen Reserve Dynamische Cofinanciering in een later stadium op basis van voortschrijdend inzicht en ervaring (en eventueel gefaseerd over een aantal jaren) wordt toegekend.

Organisatorische varianten

N.B. voor alle varianten geldt in het algemeen dat er een optimale aansluiting moet worden gevonden met andere geldverstrekkende partijen en partijen die qua kennis en expertise in het verlengde liggen van de uitvoerende organisatie.

1. **Basisvariant:** zie businessplan

2. **Variant 2:**

Inhoudelijke ondersteuning en beoordeling van projecten geschiedt door stichting DEO, financiële beoordeling wordt als adviesvraag uitbesteed aan een bancaire organisatie of bijvoorbeeld NOM.

Deze variant betreft de basisvariant van de businesscase met dien verstande dat de keuze om financiële expertise (risicobeoordelingen, etc) buiten DEO te zoeken niet meer optioneel is.

3. **Variant 3:**

Inhoudelijke ondersteuning van projecten geschiedt door stichting DEO. De financiële producten van DEO (inclusief bijbehorende middelen) worden geheel uitbesteed aan een bancaire organisatie of bijvoorbeeld NOM.

4. **Variant 4:**

De financiële, maar ook de niet-financiële producten worden (met inbegrip van bijbehorende middelen) geheel uitbesteed aan een daarvoor geschikte uitvoerende organisatie zoals bijvoorbeeld de NOM. DEO wordt als activiteit ondergebracht bij een andere partij.

5. **Variant 5:**

Ontzorging en kapitaalverschaffing worden in lijn met de huidige uitvoering steviger in de benen gezet als project onder het programma Klimaat en Energie. Het financiële dienstenpakket in deze variant omvat op basis van de huidige inzichten garanties en leningen. De financiële beoordeling van projecten wordt uitbesteed aan een organisatie met de daarvoor benodigde expertise.

Financiën

Financiën financiële variant 1

Totale kosten 2011-2020	€	38.500.000
Bijdragen van derden	€	op projectniveau
Lasten voor de provincie 2011-2020	€	38.500.000 (deels revolverend)

Dekking vanuit Programma Klimaat en Energie (prioriteit 5.13): 1,5 mln in 2011 (ENEXIS-middelen), 3 miljoen per jaar van 2012-2020 (ENEXIS-middelen plus Klimaat en Energiemiddelen uit de meerjarenbegroting). Dekking vanuit Reserve Dynamische cofinancieringsreserve: eenmalig 10 miljoen in 2011.

Financiën financiële variant 2

Totale kosten 2011-2020	€	28.500.000
Bijdragen van derden	€	op projectniveau
Lasten voor de provincie 2011-2020	€	28.500.000 (deels revolverend)

Dekking vanuit Programma Klimaat en Energie (prioriteit 5.13): 1,5 mln in 2011 (ENEXIS-middelen), 3 miljoen per jaar (ENEXIS-middelen plus Klimaat en Energiemiddelen uit de meerjarenbegroting), van 2012-2020.

Financiën financiële variant 3

Totale kosten 2011-2020	€ 28.500.000 oplopend naar maximaal 38.500.000
Bijdragen van derden	€ op projectniveau
Lasten voor de provincie 2011-2020	€ 28.500.000 oplopend naar maximaal 38.500.000 (deels revolverend)

Dekking vanuit Programma Klimaat en Energie (prioriteit 5.13): 1,5 mln in 2011 (ENEXIS-middelen), 3 miljoen per jaar van 2012-2020 (ENEXIS-middelen plus Klimaat en Energiemiddelen uit de meerjarigebegroting), en in een later stadium eenmalig € 10 miljoen.

Revolverend houdt in dat de middelen binnen de scope van het project weer ingezet worden. De middelen komen pas weer ten gunste van de algemene middelen van de provincie Drenthe als het project Drentse Energie Organisatie wordt beëindigd.

Europese context

Niet van toepassing.

Monitoring en evaluatie

Zie businessplan.

Extern betrokkenen

Zie businessplan.

Communicatie

Persbericht na statenbehandeling

Bijlagen

1. Beschrijving onderzoeksfasen
2. Businessplan Drentse Energie Organisatie

Ter inzage in de leeskamer

Niet van toepassing.

Assen, 14 december 2010
Kenmerk: 50/5.13/2010013913

Gedeputeerde staten van Drenthe,

J. Tichelaar, voorzitter
mevrouw drs. J.M. Imhof, secretaris

coll.

Provinciale staten van Drenthe;

gelezen het voorstel van gedeputeerde staten van Drenthe van 14 december 2010, kenmerk 50/5.13/2010013913;

BESLUITEN:

- I. kennis genomen te hebben van het businessplan Drentse Energie Organisatie;
- II. in te stemmen met het in 2011 starten van een structureel project (tot en met 2020) onder het programma Klimaat en Energie waarmee de doelstellingen van DEO worden gerealiseerd (organisatievariant 5) en waarbij de financiële beoordeling van projecten wordt uitbesteed aan een organisatie met de daarvoor benodigde expertise;
- III. in te stemmen met het aan het project DEO toekennen van € 1,5 miljoen in 2011, en van 2012-2020 structureel € 3 miljoen (financiële variant 2). Het beschikbare budget kan worden ingezet voor niet-financiële ontzorging en financiële ontzorging door middel van het verschaffen van leningen en garanties.

Assen, 2 februari 2011

Provinciale staten voornoemd,

, griffier

, voorzitter

coll.